

La Catalunya de Ferrater Mora

En aquest país hi ha hagut un nombre considerable de conciutadans que, sense haver-se dedicat mai directament a l'activitat política, han teoritzat d'una manera brillant sobre la realitat nacional. Són els nostres intel·lectuals més preuats perquè no han escrit sobre catalanisme per interès electoral sinó per imperatiu moral. Si em féssiu dir noms en diria uns quants però no els diré perquè no em quedaria espai per al que m'interessa ara. No és pas un desconegut sinó que ha estat un dels filòsofs més reputats del segle passat. És Josep Ferrater Mora (Barcelona, 1912-1991), savi total, pensador lúcid i catalanista que llegit ara us semblarà tebi però que, com passa sempre, les coses cal situar-les en el seu temps i si poseu el senyor Ferrater Mora en el paper d'exiliat podreu discrepar-hi almenys des de la comprensió.

«Una de les conseqüències de la malaltia del passat consisteix a voler trencar arbitràriament les complexes relacions que mantenen els catalans amb els altres pobles d'Espanya. Aquestes relacions podrien trencar-se si la història catalana hagués estat una altra, si en el moment en què Catalunya podia obrir-se camí en la història

aquest camí hagués esta viable.» El pensament del doctor Ferrater és, com veieu, part troncal del catalanisme que va conduir el país cap a una transició indolora, però també incolora i insípida, basant-se en un pèl de fatalisme històric, en una experiència personal traumàtica i en un sen-

«Catalunya no viu en l'eternitat, sinó en la història, no pensem que té per força un futur»

tit pragmàtic que aconsellava intentar reconstruir ponts de diàleg amb els pobles espanyols guiats pel convenciment que una harmoniosa Espanya diversa era viable.

Aquest text i altres tenim la sort de retrobar-los en una nova edició de *Les formes de la vida catalana i altres assaigs*, compendi imprescindible del pensament catalanista d'aquest intel·lectual que acaba de sortir en la col·lecció de butxaca d'Edicions 62. No està pas tot perdut en un país que edita magnès obres en col·leccions assequibles a

la butxaca no només per la mida sinó també pel preu.

Avui potser algú arribaria a la conclusió que aquells *si* condicionals que fa seixanta anys el filòsof barceloní aplicava a Catalunya els podria aplicar ara a l'Espanya plurinacional. Tanmateix, als mateixos escrits *ferratians* es pot trobar una explicació a l'ebullició actual. «Catalunya, diuen, és eterna. I si no reneix avui pot renèixer d'aquí a cinquanta anys; i si no reneix d'aquí a cinquanta anys pot renèixer d'aquí a un segle [...] La persistència és necessària, però alhora insuficient, perquè, com tots els pobles, Catalunya no viu realment en l'eternitat, sinó en la història [...] No pensem, doncs, que Catalunya ha de tenir per força un futur; no cometem la fàcil i perillosa inducció de suposar que pel fet que ha renascut un cert nombre de vegades està destinada, fatalment, a renèixer. La mera existència necessita esforç.» Val la pena llegir el llibre sencer. Jo diria que els catalans hem descobert que ens cal més esforç que mai per evitar que la Catalunya eterna sigui engolida per l'eterna voracitat espanyola. Som perquè volem continuar sent. No sé què en pensaria Ferrater.